

คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องแบบถาวร โรงพยาบาลน่าน

นางระเบียบ วงศ์วิวัฒน์ธนะ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องแบบถาวร(CAPD) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้ป่วยที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องแบบถาวรมานานกว่า 3 เดือน และปัจจุบันติดตามการรักษา ณ หน่วยไตเทียม โรงพยาบาลน่าน จำนวนทั้งสิ้น 155 ราย ซึ่งโรงพยาบาลน่านยังไม่เคยศึกษาคุณภาพชีวิตผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังมาก่อนตั้งแต่เริ่มเปิดดำเนินการหน่วยไตเทียม ปี 2552 เป็นต้นมา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยโดยเก็บข้อมูลผู้ป่วย CAPD ของหน่วยไตเทียม โรงพยาบาลน่านทุกราย ตั้งแต่เดือนมิถุนายน -สิงหาคม 2556 รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป และแบบวัดคุณภาพชีวิตเฉพาะโรคไตวายเรื้อรัง (Kidney Disease Quality of Life –Short Form : KDQOL-SF) ฉบับภาษาไทย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปพบว่าผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องแบบถาวร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 61.94 อายุเฉลี่ย 55.61 อายุน้อยสุด 19 ปี และมากที่สุด 78 ปี ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 50-60 ปี ร้อยละ 32.26 และเมื่อพิจารณาอายุระหว่าง 40-70 ปี พบร้อยละ 90.32 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมพบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพอยู่ ร้อยละ 96.13 อาชีพทำไร่ทำสวน ร้อยละ 60.64 รายได้ของครอบครัว 500-3,000 บาท/เดือน รายได้มีความเพียงพอในการครองชีพ ร้อยละ 91.61 สถานภาพในครอบครัวส่วนใหญ่เป็น บิดามารดา ร้อยละ 69.06 สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ร้อยละ 94.20 ข้อมูลด้านการเจ็บป่วย ส่วนใหญ่จะมีระยะเวลาที่ได้รับการบำบัดทดแทนไตโดยการล้างไตทางช่องท้องแบบถาวร อยู่ระหว่าง 1-4 ปี ร้อยละ 83.87 โรคที่เป็นร่วม ส่วนใหญ่ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวาน ร้อยละ 75.48 และ 30.32 ตามลำดับ ผู้ป่วยสามารถเปลี่ยนถ่ายน้ำยาได้ด้วยตนเอง ร้อยละ 63.23 สำหรับคุณภาพชีวิต มีการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย (physical health composite)พบว่าคะแนนคุณภาพชีวิตอยู่ระดับพอใช้ได้(Mean=48.01, SD=8.37) ด้านสุขภาพทางอารมณ์และจิตใจ (Mental health composite) พบว่าคะแนนคุณภาพชีวิตอยู่ระดับปานกลาง(Mean=53.65, SD=7.05) ด้านภาระของโรคไต (burden of kidney disease) พบว่าคะแนนคุณภาพชีวิตอยู่ระดับค่อนข้างดี (Mean=71.45, SD=2.74) ด้านอาการ ปัญหาสุขภาพ (symptom / problem list) พบว่าคะแนนคุณภาพชีวิตอยู่ระดับดี(Mean=93.05,SD=9.78) และผลกระทบของโรคไตต่อชีวิตประจำวัน (effect of kidney disease) พบว่าคะแนนคุณภาพชีวิตอยู่ระดับดี(Mean=86.29, SD=11.57) เมื่อพิจารณาวิเคราะห์รายข้อย่อยพบว่า

* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ งานรักษาพยาบาลชุมชน กลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลน่าน

คะแนนคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการล้างไตทางช่องท้องแบบถาวร ทั้งหมด 36 ข้อ คะแนนคุณภาพชีวิตอยู่ระดับดีอยู่ระดับดี 29 ข้อ ระดับปานกลาง 6 ข้อ และอีก 1 ข้อที่ให้ผู้ป่วยประเมินสุขภาพโดยทั่วไปของตนเองเป็นอย่างไร พบว่าคะแนนคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับพอใช้ได้ (Mean=45.16, SD=17.81) เมื่อพิจารณากลุ่มผู้ป่วย พบว่าส่วนใหญ่ประเมินสุขภาพตนเองอยู่ในระดับดี ร้อยละ 59.35

การอภิปรายผล ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าคะแนนคุณภาพชีวิตส่วนใหญ่อยู่ระดับดี มีเพียงการประเมินสุขภาพทั่วไปที่คะแนนคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับพอใช้ได้ ควรได้รับการพัฒนาการดูแลตนเองและการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) ให้ผู้ป่วยและครอบครัวมีความมั่นใจในการดูแลตนเองและผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรัง ให้ได้รับการล้างไตทางช่องท้องแบบถาวรต่อเนื่องที่บ้าน ได้อย่างถูกต้อง โดยมีเจ้าหน้าที่เครือข่ายสาธารณสุข ภาควิชาเครือข่ายในชุมชนร่วมให้การสนับสนุน ติดตามและให้การช่วยเหลือที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังที่ได้รับการบำบัดทดแทนไตด้วยการฟอกเลือดที่มารับการรักษา ที่หน่วยไตเทียมของโรงพยาบาลน่าน และศึกษาอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง เพื่อค้นหาปัญหาหรือสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตไม่ดี เพื่อช่วยแก้ปัญหาและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยหรือเป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและพัฒนาการดูแลผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรัง ซึ่งจะส่งผลให้การดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วยเป็นไปอย่างมีคุณภาพต่อเนื่องต่อไป